

SZÉKELY HIRLAP.

Politikai és társadalmi lap s a „Jogász-Egylet” közlönye.

Szerkesztői szállás:

Szent-Miklós-utca 791. sz. hová a lap szellemi részét illető cikkek küldendők.

Kiadó-hivatal:

A ref. főtanoda könyvnyomdája, hova az előfizetési pénzek és reclamatiók küldendők.

Hirdetési díj: Egy háromszor hasábozott garmond sor ára 6 kr; bélyegilleték minden hirdetés után külön 30 kr.

A hirdetési díjak előre fizetendők.

Hirdetéseket elfogad: helyben a kiadó-hivatal; Pesten: Lang Leopold, (Erzsébet tér, 9. sz.) Bécsben Haasenstein és Vogler (Neu-Markt 14. sz.)

Megjelenik e lap

minden szerdán és szombaton egy egész iven.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Félévre 3 frt.

Negyedévre 1 „ 50 kr.

Előfizetési felhívás.

a

„Székely Hirlap”

politikai, társadalmi és a maros-vásárhelyi „Jogász-Egylet” közlönyére.

Előfizetési díj:

Apr.—decz. (9 hórá) . . . 4 frt 50 kr.

Apr.—jun. (3 hórá) . . . 1 frt 50 kr.

Az előfizetési pénzeket kérjük postautalvánnyal Maros-Vásárhelyre az ev. ref. főtanodai könyvnyomdába, a „Székely Hirlap” kiadóhivatalának küldeni.

M.-Vásárhely, 1875. ápril 3-án.

Az Ofenheim-pernek némely bajait, melyek kiválólag a korona illetékességéhez tartoztak, a napokban intézte el ő kir. apost. Felsége.

Az uralkodó, az ezen perben compromittált hg. Sapiehát, hg. Jablonowskit, dr. Giskrát, gr. Borkovoszkít eltiltotta az udvartól.

A történelem a bírálat azok felett, kiknek életök milliók lételevél van összekapcsolva, azonban a kortársak soha sem jönnek ellenkezésbe az utókorral, ha feljegyzik az események sorrendjét és legszerencsésebb az a halandó, kinek nem kell elmondani a német költő szavával: „én azok számára születtem, a kik jönni fognak,” mert csak az élőké a jelen.

Az alkotmányos formák a megkegyelmezés jogát fentartották az uralkodók számára; de a fenytést, törvényes keretben, a Felség nevében a bíróságok gyakorolják.

Ezen gyakorlat, mint tudjuk, a Lajtán tuli tartományokban az 1873. óta az esküdszékek kezeibe van letéve.

A nevezetes Ofenheim-féle monstre per, miről részletes tudósítást hoztak e lapok, közel érdekelte a lelépett s még most is funkcionált kormány legmagasabb köreit.

Az erkölcsi érzület, kivétel nélkül elítélte benne a szereplőket; de a bünper hálójának szétterjedettsége, mely a szigorú morál törvényeit fátyollal vonta be az esküdtek szeméi előtt, azt követel, hogy ezen bünösen idáig fejlődhetett piszkos drámáját, az újabb társadalom szédelgős viszonyainak, minél gyorsabban lezörtsák a repertoire-ról, az államügyész magasabb politikai kombinációknak engedve, nem emelt semmiségi panaszt és nem nyújtott alkalmat egy újabb kísérletre, ha vajjon a változtatandó esküdti sze-

mélyiségek szolidaritásba leendenének e lelépett társaikkal?

Nincs kétség, hogy a fungens ügyész és a bírói kar felsőbb befolyásnak hódolt, a midőn az ügy elejtésére határozta magát.

De mit kellett magának az uralkodónak érezni, a midőn, kivált dr. Giskrára, még felséges uralkodója bejegyzésével is igazolni kívánta a minisztersége alatti ajándékok elfogadását, melyről nem csak, hogy mit sem tudott a király, de a mely inszINUÁCIÓK a legelvetemültebb misztifikációnak is bizonyultak be, mert ugyanis a Giskrának adott jóváhagyás, csak ügyvédsége ideje alatti be nem hajtott számla követeléseire szorítkozott.

Melyik uralkodó tudta volna magát mérsékelni? egy, a hermelintől és a legitimitástól jókora távolra eső miniszter, nem rég befolyásának mindenhatóságát az egész igazságszolgáltatási gépezetre ki tudta árasztani, hogy botrányosan elégtételt vegyen magának, egy vele hasonrangu társadalmi fokon álló minisztertársa fellett, személyes érdekek leple alatt, az ország törvényeinek a sértésre ráviteles módoru alkalmazása mellett és egy 1000 éves uralkodó család jogutóda, egy hajlani birodalomnak, melynek országaiban a nap le nem ment soha, most is hatalmas császára és királya, méltóságának és alkotmányos érzületének mélyebb felfogásától vezéreltetve, nem állotta útját a népek jogfejlődésének egy irányban sem, jól tudván, hogy utóvégre is a nemes érz a tűzpróba által tisztul meg salakjától; nem vetette mérlegbe szavát, de igazolandó népei előtt, hogy a korona nem tűri a szennyfoltokat, ime bekövetkezett a mire várt a királyát tisztelve szeretni tudó nemzet, a valóságos belső titkos tanácsosok az uralkodói kegy malasztjaitól megfosztva, élő halottakká — bolygó hullákká változnak.

Nem tudjuk mit fog majd a történelem ezen királyunkról mondani, kit már is a nép Mátyás az igazságoshoz kezd hasonlítani; de mi, kortársai, csak magasztalólag szólhatunk ő Felségéről és elmondhatjuk, hogy szerencséseknek nevezhetjük magunkat, miszerint nálunk még nem fejlődtek odáig az ujtási mániák, hogy a moral és a jog feletti biráskodás, az elmélet és gyakorlat kezeiből mintegy kiragadva, feltétlen megadásra legyen kárhoztatva a szédelgés gonosz irányu törekvései előtt és hogy így, minden olyan kérdéseink, melyek beléletünk bármilyen kényes mozzanatu részleteit tárgyalandják, a korona meghallgatásával lesznek megoldandók.

A király jogérzetének napfénytisztaságáról nyert eme újabb bizonyíték az egész magyarországi sajtó osztatlan rokonszenves érzületével találkozt és eme magas erkölcsi szellem lehet a nép legmélyebb rétegeivel, hol önkéntelen vizsgálhangra talál, „miszerint hazánkban ez idő szerint az igazságot elnyomni nem lehet.”

Melléklet: Kraft Károly ur nyilatkozata.

II. Igazságszolgáltatásunk.

Az igazság és pénzügyi tárczákból fölidézzük e következő adatokat: bélyegjövedelem 7.139.304 frt, jogilletékek és díjak 16 005.510 frt, összesen 23 millió; kiadásul, ha az egész igazságügyi budget levonjuk, marad netto bevétel tizenharmadfél millió.

Egy ily tekintélyes állam háztartási jövedelemforrást visszaesésnek kiteni nem lehet.

Ha megtakarításról kell gondoskodnunk, azt sem a haladás rovására, sem a pénzügyi mérleg hátrányára tenünk nem szabad.

Ezen elvből kifolyólag tehát, a kisebb ügyek elintézése egyszerűsítését, a bélyegtörvény épségben tartása mellett lehetend csak alkalmazásba venni, például: számlába tett bélyegzett ítéleti, egyezségi és végrehajtási jegyzőkönyvi minták kiosztásával és a járásbíróságok előtt a felebbeszési bélyeg ráragasztása által.

A személyzet succzesszivus apasztása pedig csak is ott, hol az igazságügy menetének az nem szolgál hátrányára, lehet foganatosítandó.

A polgári ügykezelésnél nem megvetendő jövedelemszaporodás lehetne eszközölhető még a telekkönyvezésnél is, ha mindazok, kik az új telekkönyvbe, mint új birtokosok jelennek meg és a szerzési mód illetéki kiszabás tételei befizetését nem igazolnák, a fennálló rendszabályokhoz képest a hátrálékos illetékek befizetésére köteleztetnének; mert számtalan esetek vannak, hogy szülők, rokonok és házastársak a birtokiyben látható birtokállástól eltérőlg gyermekeik, rokonaik, vagy házastársaikra ruházták fekvőiket, vagy azok közösségét és a hallgatag jogügylet illeték kiszabása alá nem került.

Ha van valami a mi terhelőnek nevezhető az államháztartási mérlegben és a melytől az állambölcsesség még sem enged visszavonulni, akkor ez az igazságszolgáltatásnál nem lehet más, mint a bünügyi rovat alatti kiadások.

75000 ember évenként harcot úz az erkölcs és a társadalom törvényeivel és utól éretik az igazságszolgáltatás karja által, négy annyi rejtve marad előle és szükségessé teszi a folytonos éberséget, felügyeletet és számtalanszor a meddő vizsgálatokat.

Munkátlanlás, szükség, mély gyökereket vert corrupciója az erkölcsöknek és közigazgatási fejletlen állapotaink okozzák e szomorú helyzetet.

A budget tételei számot adnak, mibe kerül az államnak az a feletti örökös, hogy törvényei tiszteletben tartassanak és mibe a megtorlás?

Közbiztonság, csendőrség, fővárosi közigazgatási rendészet, fegyintézetek, főügyészségek és ügyészségek, vizsgáló, fenytő és felebbeszési bíróságok, pénzügyőrség — kerek számba 8 milliót fogyasztanak el évenként.

Fedezetül előirányoztatott ezekre összesen 140.000 forint.

Az állam ezen kiadásainak megtérítésére kell irányulni az igazságügyi reformnak első sorban.

Börtönszerelvények, élelmezési és orvoslási költségek czimén, nemkülönben tanuilletékek fejében fel szoktak számíttatni a költségek; de azon költségeket, a mibe a vizsgáló, büntető és felebbviteli bíróságok kerülnek, azok még eddigalé nem igen számíttattak fel, sem azok, a melyeket a rendészet minden ágai vesznek igénybe.

Nézetünk szerint ezek is összeszámítandók és épen úgy a vizsgálat, mint a büntetés tartamára naponta kirovandók lennének.

Minden vizsgálat alá került egyénről azonnal értesítendő lenne a közigazgatási közvetlen hatóság, melynek kötelessége lenne közigazgatásilag biztosítani a kincstárt,

a vizsgálat alá került vagyonának azonnali összeírása és lefoglalása által, meghagyván a veszélyeztetés nélküli haszonélvezetet a hozzá tartozóknak.

Ha a vádlott ártatlannak bizonyulna, a biztosítási foglalat feloldatik, ha bizonyítékok elégtelensége miatt feloldatik, vagy ha elítéltetik az illető, a fedezet azonnal közigazgatási uton behajtandó.

E tekintetben kivétel alá nem jöhetnének azon vizsgálatok sem, melyek a fél kívánatára foganasíthatók, miután az elítélés esetében a vesztes fél; az elállás, vagy feloldás esetében a panaszos fél kellene, hogy a vizsgálat tartalma alatti napi számlákat kiegyenlítse.

Mennyi becsületbiztonsági kihágás jönne számításba az igazságszolgáltatási fedezet rovására!

A létező törvények, hogy a bűnügyek előhaladása — nyolczad napok alatt az illető előadók és vizsgáló bírák által beszámoló ülésben kimutattassanak, olyan feletlenség terhe alatt ellenőriztessenek, hogy abba semmi se szolgálhasson igazolásul s az ellene cselekvők a megállapított kulcsa szerint az eljárási költségeknek rövid uton a napi rovatolásokba elmarasztaltathassanak.

Ugyanez szolgálván zsinormértékül a megkeresvények elintézésére nézve is, melyek, ha a vételtől számítandó 8 nap alatt bevehető igazolás nélkül el nem intéztetnének, hasonló bírság alá kerüljenek.

A divatba jött tanukihallgatások idegen törvényhatóságok területeiről — és az azokkal járó nagyon tetemes kiadások, csak akkor legyenek megengedhetők, ha szembesülés kérdése forog fenn, mert más esetekben bizalmatlanságot fejez ki azon törvényszék irányában, melynek területén az illető tanu lakik.

Ezek és ezekhez hasonló elvek a fokozatos munkabér behozatalával kapcsolatban sok milliót meg fognak takarítani az országnak és nem lesz szükség törekvésünket, hogy igazságszolgáltatásunkat a világ művelődése színvonalára akarjuk felemelni — lankasztanunk.

A „Székely Hírlap“, mint a „Jogász-egylet“ közlönye tekintetes szerkesztőségéhez Maros-Vásárhelyt.

A magyar parlamentben többséget képező, újonnan alakult szabadelvű párt létjelenségeit azon programból kezdjük felismerni, melyet előértekezleti gyűléseiben megállapított.

TÁRCZA.

Michel Angelo.

— Szül. 1475. † 1565. —

Platzer Antal felolvasásából a mérnök- és építész-egyletben február 13. és 20-án.

Michel Angelo Buonaroti egyike azon neveknek, melyek varázshatással töltik be valónkat. Néma csodálattal hajolunk meg elméje és fantáziája szüleményei előtt, s csak csodálva szemléljük számos műveiben megörökített szellemi erejének nagyságát; de a jelen korban ily sokoldalú tehetség feltűnhetését, mint majdnem lehetetlent vagyunk kénytelenek elismerni! Remek műveinek halmaza örök nymbuszt fognak feje körül képezni s örökre biztosítandják nagyságát. Róma és Flórencz, Itália e két legfőbb műforrása, az ott főlhalmozott roppant műkincsek és temérdek emlékek között ez óriási szellemnek nagyszámú műveit is bírják s bármily nagy s feledhetlen legyen is az első hatása, az utóbbiak mégis e nagyszerű egyéniség emlékezetét a lehető legélénkebben vésik mindazokba, kik e műkincseket színről-színre szemlélni s azokban gyönyörködni szerencsések valánk. A szent Péter temploma ragyogó kupolája, a Mediciek kápolnája, a Seta Mária novellai templomban egy kápolna festése, „Dávid“ colossalis szobra, II dik Gyula pápa siremléke alépitményének minden oldalán két fülkével, mely fülkékben elhelyezett szobrok diadalisteneket ábrázolnak a legyőzött városokkal lábaiknál. A pillérek előtt kiugró talapzaton ifjakat ábrázoló szobrok. Fölötte lehet sajnálni, hogy e nagyszerű siremlékből csak annyi készült el, mennyit ma Rómában a Pietro in Vinculi templomban láthatni. A bolognai templom homlokzata számára a pápa lovagszobra; a flórenczi Seta Lorenzo templom számára egy homlokzat, a templom klostorában a „Bibliotheca laurenziana;“ a hadépítészeti téren Flórencz megerősítési munkálatai; a st. miniató tornyán az ostrom által ejtett sérelmek javítása, a 18

Ezen programban justitiánkról is tétetik említés, melyre nézve a szabad alapeszmék kifolyásán, nem esély és nem jelentéktelen mozzanatoknak nézhetünk előbe.

Mert szabad államban az igazságügynek, s az azt rendező törvénynek is az előhaladással karöltve fejlődő szabad eszméktől kell áthatva lenni.

Ez előzményből kiindulva, nem lehet fölösleges foglalkozásnak mondani, ha a „Jogász-egylet“ közlönye szaki elhivatását ez idő szerinti híven teljesítvén; itt is azzal igyekszik feladatát betölteni, hogy a gyakorlati életbe beható kutatások nyomán, keresve a módokat, terveket segít felszínre hozni a theoriai reform színvonalára, a melyek egykor alkalmas anyagul szolgálhassanak a törvényhozás nagy munkájához.

Legsietősebb — a mi módosítást követel justitiánkban is — a pénzügyi helyzeten leendő könnyítés, az államunkban jelenleg hatalompolezra emelkedett timocratia súlyos nyomása alatt.

A tervek, melyek e kérdésre vonatkoznak, többféle alakban állítottak elő eddig, s még egy hosszú sora a nézeteknek fogja azokat rendről rendre követni; a mig a kérdés megoldása iránt végmegoldás fog létre jöni. Igen, mert, hogy a feladat kényes s erős megfontolásra vár, az tagadhatatlan.

A mi az igazságügyet illeti, ha jól értesültünk, a költségek megtakaríthatása iránt a legtöbb nézet abból indul ki, hogy a kisebb perek az önkormányzat hatásköréhez utasíttassanak, hogy a bíróságok munkateendője ez által kevésbítettessék.

E nézet, ha azt szám műtanból vesszük, igen is vezet eredményre, mert a kivonat által minden esetre kevesebb lesz a bíróságok teendője, mint eddig volt s így a ráfordított költség is a mostanihoz képest, ezzel egyenlő arányban takarítódna meg, miután lehetővé tétetnék ez által, a miaek kivitele más módon erősen megfontolandó: a személyzet-apasztás; de vajjon célhoz vezet-e ez átváltoztatás, s valjon nem történne-e igazságszolgáltatásunk rovására, ha az ily perek az önkormányzati közegek kezelése alá bizatnának? e kérdés a mostani, nem bírósági tisztai állással, még megoldásra vár. Már pedig a törvénykezés annál költségesebbé válik, ha nincs úgy kezelve a mint kell.

Mi osztozunk azon nézetben, hogy a bíróságoktól több perek elvétessenek, s ezt annyival is inkább tesszük, hogy nem egyszer mutattunk reá új törvényeink hibáira,

miszerint számtalan oly dolgokkal vannak tulterhelve bíróságaink, melyek elintézése, tisztán a magánfelek jogkörébe tartozik.

Ilyeneknek tekintjük egyáltalában a felek kölcsönös egyezésén alapuló jogügyek iránt támasztott perkereseteket, melyek statistikai adatok szerint is 60% 80%-át képezik a bíróságoknál előforduló összes perek számának: tehát a munkaterü a bíróságoknál 80%-kal több, mint a meny nyinek lenni kellene.

A mondottakból önként következik, hogy a mi nézetünk is a perek apasztására irányul; de különbözik az előbbikétől abban, hogy nem csak azt, kívánjuk elérni, hogy azok a bíróságoktól, csak elvétessenek s ugyanazon törvénykezési eljárás követése mellett más közegekre bizassanak, hanem azokat teljesen megszüntetve, s a további eljárásokat egyszerű ellenőrködés mellett a magánfelekre bizva szeretnénk látni oly perkérdéseket illetőleg, melyek magán egyezéseken alapulnak.

A módosítást pedig, mi által az ily perek megszüntetését, s egyéb eljárás alá helyezésének kivihetőknek látjuk, az alábbi indítványban kívánjuk körvonalozni. Ebben ugyanis az osztr. át. polg. törvkvet s az új prtst illető módosításokra van a súly fektetve, mely szerint hatályon kívül helyezendők lennének mind azon törvények, melyek a feleket a szerződésben formások miatt eddig korlátozták, mi alatt láb adatott a legtöbb perlekedésekre, s mi különben is ellenkezett a szabad eszményi joggal, s a régebbi törvények alapelveivel (contractus contrahentibus legem ponit:) másfelől pedig elősorolva van, hogy minő eljárás követendő a peres eljárás helyett, hogy ily jogügyekben is a visszaélések ellen biztosítva legyenek a felek s elégtételhez juthassanak, ugyanis:

Indítvány.

A felek egyezésén alapuló jogügyek iránt eddig indíthatott peres eljárások megszüntetéséről s az ennek helyét pótló eljárás behozatala iránti intézkedésekről, törvényhozás elébe terjesztendő következő törvényjavaslat iránt:

1. §. Polgári magán jogügyekben, melyek az illető felek szerződésein alapulnak, per nem indítható, s bírói eljárásnak a biztosítási s végrehajtási intézkedéseket kivéve, többé az illető kérelmére sem lenne helye.

2. §. Ily jogügyekben jövőre a bíróság csupán a végrehajtás megengedhetősége felett határozna, magát az ez iránt követendő s következő §§-ban rendszabályozott eljáráshoz alkalmazván.

éves korában készített gyönyörű, a centaurok csatáját ábrázoló domborműve, Flórenczben, a Buonazottiak házában; a bolognai angyal; Péter templomában a megható Pieta csoportja, a világhírű Mózes és a két lelánczolt ifju a párisi Louvrebán, a Mediciek siremlékén a mulandó időt képviselő négy szobra s még számos nagyszerű mű e korszaknak köszöni lételét. A festészet körében a legfőbbek a következők: az ifju korában készített Madonna közkepe Flórenczben, azon hires karton, melylyel, mint 25 éves kezdő művész, az öreg, hire s nagysága tetőpontján álló Leonard da Vinci ellenében sikerrel versenyzett; a sistinai kápolna boltozat-festményei, a földteremtés jeleneteit ábrázoló részletekkel; továbbá az egyes próféták és jósnők plasticus és mélyen megható alakjai.

Michel Angelotól sok és nagyszerű építészeti eredmények maradtak ránk, már 1536-ban kezdé a Capitoliumnak jelenlegi alakja kiképezését fogamatba venni; Farnesse Sándor bibornok a „Campo di Fiore“ (virágvásár) saját magának és családjának palotát kezdett építtetni, III Pál néven pápává választatván, most terjedelmes nagyobbitásokat kívánt a megkezdett épületen tétetni. Michel Angelo tervét választá a pápa és egész Róma hangos örömnnyilatkozatok ál al bagyá jóvá tervét. M. A. legelőször is a sistinai kápolnában az utolsó ítéletet festé; III. Pál őt az apostoli palota főépítészévé, szobrászává és festészévé nevezte ki. És ezen külsőleg octroyált rangban maradt élete végéig, de a nélkül is a legmagasabb polczon állott már ekkor s a világ első művészéül tekinté.

Az 1550-ben megkezdette „III. Gyula pápa nyári lakát“ Róma falain kívül a porta Popolo előtt, összelrendezése neki tulajdonittatik.

1859 ben felszólíttatott Cosimo florercenzi herczeg által, hogy a flórencziek által Rómában építendő templomhoz készítsen tervezetet.

Ugyanez évben M. A. a „Porta Pia“ számára is készített tervezetet. 1860-ban a romállapotban levő Dioeletian chermákat építette át kathol. templommá. A

Seta Maria Maggiore bazilikában a „Capella Spozza“ tervezete neki tulajdonittatik. Ugyszinte a Seta Andrea della Valle-templomban a „Capella Strozzi“ M. A. terve nyomán készült; a pápa nevezte ki a sz. Péter templom főépítészének és egy kinevezési okmányban M. A.-t felhatalmazta, hogy haláláig feltétlenül és függetlenül rendelkezhetik a sz. Péter templom sorsával. M. A. követelése szerint ezen okmányban kitétetett, hogy ő csak Isten dicsőítésére és sz. Péter iránti tiszteletből vállálja el az építkezést és minden tiszteletdíj ellen határozottan tiltakozik.

M. A. élete legutolsó évéig megtartá törhetlen egészségi állapotát. Sőt ezen rendkívüli szerencsés körülmény, mely e lángészt s vele lankadatlan működését a világnak az évek oly hosszú során megtartotta; mindinkább megszilárdította elleneiben azon véleményt, barátaiban a reményt, hogy e férfiu a halhatatlanok sorában jár. Azonban ő is halandó volt! Egy rövid betegség február 18-án vetett véget munkás életének s Rómában nagy részvéttel a St. apostoli templomban lett eltemetve. Később barátai holttemét kegyeletből — mivel ő magát mindig flórenczinek szerette nevezni — titokban Flórenczbe vitték át. Éjjel titokban történt az átvitel a flórenczi Seta Correi templomba, mind a mellett nagy számmal tódultak felé és a sekrestyében ki kellett nyitni a koporsót, s mindenki legnagyobb szerencsájének tartotta, hogy egy utolsó pillantást vethessen ez óriás meredt arczába!

Az emlékünnepen az akadémia összes tagjai részt vettek, kizáratással volt fenyegetve, ki arra meg nem jelenik; a flórenczi történetirő: Benedetto Varchi tartotta fölőtte az emlékbeszédet. A flórenczi nagyherczeg Cosimo siremlékéhez adá a márványt, mit Lionardo Buonazotti a nagy művész unokája emlékének a Santa Croce-i templomban emeltetett. Az emlék Vasari rajza nyomán készült és három szobor ékesíti, mint szimboluma a képzőművészet ágainak: szobrászat-, festészet- és építészetnek, melyekben oly sok örökbecsű művet létesített.

3. §. A per folyama alatt, eddig követett helyett, ily jogügyekben az összegre, vagy jogügyeletre való tekintet nélkül jövőre országszerte egyformán vezetendő nyilvántartási eljárás lépne életbe.

4. §. A köz törvényhatóságok felügyelete alatt, minden nagy községben, illetőleg körjegyzői székhelyen, e célból közegek lennének felállítandók, melyekre az ily jogügyek nyilvántartása bízna; a következő §§-okban előírt nyilvántartási könyvek által, melyeknek pontos s lelkiismeretes viteliért meghiteltelendők lennének.

5. §. E nyilvántartás célja a perben eddig bizonyítani kellett mindazon ténykerülményeket, melyek a felek közti jogviszony megírására szolgálnak, származásuk kutforrásánál már egybegyűjteni, s hitelt érdemlő nyilván-könyvbe való bejegyzés által mindjárt köztudatukká tenni, s így a jogviszony fejlődéséhez képest e szerint nyilvántartott tényálladékról illető felek kívánataira, ezen nyilvánkönyvből közokirat jogerejével bíró hiteles másolat által teljes bizonyítékot szolgáltatni, a mi egyenlő joghatálylyal bírna egy érdemlegesen befejezett per ellátásáival.

(Folytatása és vége köv.)

Mezőségi állapotok.

Félve fogunk a fennirt thema leírásához, mert alig tehetjük ezt a nélkül, hogy egy darázstelep minden fészékéhez ne érjünk, s ha azok mindenikéből csak egy remélhető szűrást kapunk, az épen elég egy halálra.

Am legyen! egy életünk s egy halállal tartozunk, s ha tán áldozatul esnénk, legalább egy bizonyítékot hagyunk hátra korunknak a körünkbeli hivatalos igazságtételéről, kölcsönös méltányosságáról.

Oh áldott sajtószabadság, általad, ha eredmény nélkül is, elpanaszolhatjuk a mi falusi bajainkat, mint valami kesergő vén asszonyok. Csak épen ez a fusio ne lenne, mert ez minden egyébtől elvonja a közfigyelmet, még a mi kishitű siránkozásunktól is. Mit is akar, mit alkalmatlankodik egy falusi, egy ily nagyszerű fusio-harmoniat saját kintornával zavarni!? A fusio, kérem-aláson, azon légkör, melyből a mi táltott szánkba csak amugy hull a sültgalamb. Ez azon gőzerőnél hatalmasabb machina, mely a deficit sorából államszekerünket kiragadja. Ez ama hatalom, mely oda fenn mindent rendbe hoz; ettől várjunk mindent, oda forduljon minden figyelem! Ott a Tisza, ott a Szél, két nagy elem, mit nem remélhet az!? Ugy is mi ide lenn pompás rendben vagyunk!

Az ám! Csupa hivatalos rend és istenáldás van itt nálunk vidéken, falun.

Gabonánk a mult évben igaz, hogy kevés volt, hanem azért azt is gyengén fizetik; a piacon ugy hiszik: kell lenni még oda haza, pedig Istenem uram, nincs e nagy gabonatermő községben 10 közönséges gazda, ki a gabonát ne venné, ha volna mivel s ugy a takarmányt is állatai számára. Ez a mult év áldása!

Ma március 29-ike s még annyi havunk van, hogy a szánka-sport nem is lenne bravour, s még egy heti jó meleg sem bocsátja ki ekénket a mezőre; így 4-5 hetet vesztettünk a tavaszi munkaidőből a zab- és tavaszüzavetést teljesen. Hanem ez Isten dolga, ne zugaljunk! Az igaz, hogy a tiszta jövedelem marad a régi, az adótábellában!? Hallga...! adót fizetni: honpolgári kötelesség!

Igaz, uraim, ismerjük mi mező emberei is kötelességeinket s igyekszünk is annak erőnkől telhetőleg eleget is tenni, csak hogy ha sem a természet nem segít, sem azon önkötlől függő körülmények, melyek között e kötelességeket teljesíteni lehet, megteremtve nincsenek, akkor a mulasztás nem a mi hibánk.

Nyomás-fordulónk, a 15—16 év óta folyó tagosítási munkálatok zavarából eredőleg, nincs; igyekszünk egymás rovására földünk utolsó erejét kizsákmányolni, a nélkül, hogy egy marok trágyát, vagy egy évi nyugvást adnánk szegénynek vissza. De hát hol áll a tagosítás? Egyszer azt mondják a táblán, máskor a törvényszéknél van kiegészítés végett, míg mindenünkből végre ki leszünk egészítve; harmadszor a mérnök az ok: nem úgy rajzolt, a mint megírva volt. A kérdésünkre adott ily-szerű feleletek után, a dolog közelebbi mibenlétéről meggyőződést szerezni, illedelmi szabályok ellen való tolakodás lenne.

Már azt sem tudjuk kitől reméljük? kitől félünk, kire zugalódjunk? átalán nem, hogy kit tiszteljük földmívelési érdekeink ily csigagyorsaságu, hathatós pártfogolásáért?

Hanem, uram, akárki légy; 15—16 év alatt csak

el lehet dönteni, hogy lehetséges-e egy határtagosítása, vagy nem. Ha nem: hadd tudjuk azt is; ha igen: hadd legyen, ha lesz, mert földünk ereje fogy, sokat dolgozunk rosszul, eredmény semmi; s pedig jól tudod, uram, hogy sem az állami, sem a magán szükségek nem várnak máról holnapra, mint mi várjuk a tagosítást.

Szarvasmarhánk kevés, elaprósodott; juhnyáj semmi, sertés épen semmi, mert nincs legelő, a mi volna, aránytalanul túlterhelve a jogosulatlanok marhái által; tettünk ugyan lépést a limitációra, de az is késik, pedig itt a legeltetés ideje.

Nemkevésbé vagyunk rendben választói jogosultságunkkal. Szerény véleményünk szerint azért, hogy — lehet — valaki hanyagságból, de a nagyobb rész a létező kedvezőtlen anyagi körülmények folytán, pontos időben egy kötelességet, az adófizetést, nem teljesíthetett, megvonni tőle az első polgári jogot, a választás jogát s e csapás épen azon osztályt éri leginkább, mely még némileg érdeklődik az ország sorsa által; ez már magában sem méltányos. Hanem törvény: tiszteljük!

Annyival súlytöbbségünk nézve, hogy 1873. nyarán két jégverés érte határát, az első kisebb kár után nyertünk ugyan adóleszámitolást, de a tetemesebb második után mind untalan tett szorgalmazásunkra sem mai napig, hanem azért az adót végrehajtják tetemes költséggel, s ha nem fizetünk, nincs választójog. Jégverés, adóvégrehajtás és választójog-megvonás! Melyik nagyobb csapás?

Hogy útaink mily ázsiai kezdetleges állapotban vannak, habár útmunka-váltságot fizetünk, még sem szólnunk róluk, ugy sincs sáncz mellettük s földmives polgártársaink elég jók elnézni, hogy útmelletti barázdáikra meneküljünk a sárbafulás elől.

Ilyenek és ezekhez hasonlóak a mi falusi bajaink — a Mezőségen.

Nagy tisztelői vagyunk mi a létre jött fusiónak s reménnyel tekintünk mi is azok factoraira; de legyenek azok még egyszer akkora képességek, a legnagyobb szorgalommal, igazságszerető eréllyel, ha önök, uraim, törvényszékek, közigazgatás, adóhivatal, hozzánk közelebb álló közegek, a mi apró, részben elősorolt s nagyrészen e szűk teren elé nem sorolható falusi bajainkat el nem intézik; ezen csekélyeségekből folyólag, míg a világ oda fenn a legszerencsésebb fusiónak is szerencsétlen confusio lesz az eredménye.

Mert: legyen az a Tisza még olyan mély és az a Szél annál erősebb, ezt a mi terhelt, rongált államhájonkat nincs oly mély Tisza, hogy a legerősebb szélrohammal is biztos révpartra juttassa, ha önök, uraim, a mi elősorolt s ezekhez hasonló, országosan létező bajaink elintézése által nem tesznek képesekké minket, hogy földmívelési érdekeinket felvirágoztathassuk, s így ugy az állam iránti, mint egyéb kötelességeink terheit becsüllettel leróhassuk.

Egy pagocsa székely.

K ü l f ö l d.

Gróf Beust állása, újabb táviratok szerint, meg van ingatva s a követségtől visszalépése lehetségesnek mondatik.

Gr. Zichy fáradozásait, a romániai vasút érdekében, a konstantinápolyi német nagykövet erőlyesen támogatta.

Tetuan herczeg spanyol követ, a hires O'Donnel unokaöccse, Bécsbe érkezett s kihallgatást kért.

A hadügyminiszterium épületében, egy kevésbé járatos folyosón, Mengele katonai pénztárigazgató márcz. 30-kán felakasztotta magát. Az azonnal kiküldött vizsgálóbizottság észleletei szerint, az öngyilkosság oka hitlen pénzkezelés volt, mit azonban egy hátrahagyott levele még jobban fel fog világosítani.

Banhaus, osztrák kereskedelmi miniszter, ki gyermekeiért ment Velenczébe, ismét visszatért Nerviba s ápril 15-én visszatért Bécsbe s átveszi ressort-ja vezetését.

Márczius 31-én a hajóhad megérkezett Velenczébe. Lidóra biztosnak állítják a kirándulást. A senátus és a képviselőház elnöke meghivattak az udvar által. Az idegenek nagy számban vannak képviselve.

Márcz. 30-kán délelőtt tartatott meg Rudolf koronázókös vizsgája a fegyvertanból Wagner ezredes tanára által. A vizsga király ő Felsége és számos törzstiszt jelenlétében tartatott s másfél óráig tartott, s ő Felsége megelégedésének meleg szavakban adott kifejezést; különösen a technikai részben szerzett jártasság felett nagyon meg volt elégedve.

Fuldában márcz. 31-én megnyitott conferentián az összes német püspökök képviselve voltak, a Münchenből várt nuntius azonban nem jelent meg.

Prágai hírek szerint Mária Anna császárné közvetítette a két uralkodó velenczei találkozását, ki már régebbi idő óta törekedett a bécsi és római udvarokat kibékíteni.

H i r r o v a t.

— **Királyunk** tegnapelőtt indult el dalmáciai útjára, útjában mindenütt méltó fényvel fogadják uralkodókat, ki már e hó 5-én érkezik Velenczébe. Az olasz király néhány órányira elébe megy, az ünnepélyes fogadás a vasuton fog végbemenni s azután a két fejedelem arra a hajóra száll, melyen az olasz király Velence első látogatása alkalmával érkezett a tengeri városba. Jövő kedden, azaz: 6-án ő Felsége hadiszemlét tart s 7-én indul Pólába s innen kezdi meg tulajdonképen dalmáciai utazását. Kísérje szerencse fényes útjában.

— **Kitüntetés.** Ő Felsége Szász Károly osztálytanácsosnak a miniszteri tanácsosi czimet és jellegot díjmentesen adományozta.

— **A maros-vásárhelyi** dalárdának, az alapszabályok megújítása végett, folyó hó 11-én vasárnap d. u. 3 órakor a városházi nagy teremében rendkívüli közgyűlése lévén tartandó, erre a t. egyleti tagok meghivatnak. Maros-Vá. ár hely, 1875. ápril 3. Az ig. választmány.

— **Képviselőházunk** folyó hó 1-én kezdette meg ismét üléseit.

— **Wesely Károly**, városunk közszeretethen állott plébánosa a kolozsvári róm. kath. plébánosi állomásra is legtöbb szavazatot kapott. A 207 választó közül 141 Wesely urra, 84 Agoston Károly Gy.-sz-t-miklósi és 59 Weber Albert n.-szebeni plébánosra szavazott. Kolozsvárt általános meggyőződés, miként Wesely ur megerősítése kétségtelen, kinek beiktatási ünnepélyére már is folynak az előkészületek.

— **Április**, a hónapok leghobortosabbja, hozzánk is szokott módorával köszöntött be. Elsőjén metsző, hideg északi szél; tegnap pedig fél lábnyi magas hó hirdette a várvavárt kikeletet.

— **A kolozsvári ügyvédi kamara**, mint a m.-vásárhelyi is, e hó 10-én fogja első rendkívüli közgyűlését megtartani.

— **Csapó Sándor** jóhirű kereskedő, ki nálunk közelebből a Borsodi-féle diszmű kereskedést vette meg, folyó hó elsején halt meg Kolozsvárt.

— **A Márkus-féle** ügy lapunkban lett rövid megemlítésének még is csak lett eredménye. Mult számunk, valamint a mai is, e tárgyban hoz külön mellékleteket. Örömmel vesszük a közügy iránti érdekeltséget, s a mindkét részről tett nyilatkozatok után mi is hozzá szólnunk ez ügghöz.

A közönség köréből. *)

A rendőrfőnök úrnak!

Maros-Vásárhely, 1875. márcz. 21.

**) Köszönöm a megiszteltetést, melyben becses felelete által részesített, s engedje meg, hogy kedélyes szóváltásunkat folytassuk. Stoicus nyugalmát mindig bámultam, nem titok annak hamisítatlan forrása, azonban a túlvitt hidegvérűség testvére az érzéketlenségnek, ez meg a halálnak előpostája s ettől kívánjuk önt minden áron megóvni; intse meg belső bíróját, hogy ne hanyagolja el önnel szemben hivatalát; mert, ha tovább is olyan elnéző lesz, bíró-küldést kellend igénybe vennie.

Nem vontuk kétségbe önnél a szívjóságot, sem azt, hogy az elérzékenyülés nyomása alatt eltekint a törvény szigorától, azonban munkaképes csavargók üzletté qualificált koldulásaért volt ön interpellálva s erre adta elmés feleletét, miszerint ilyek nem léteznek, mert ha volna, rendelkezése szerint le lennének tartóztatva; de a helyi szegények és nyomorékok helyzetéről soha nem referált, ez iránt sem a képviselőtestületet intézkedésre fel nem szólította, sem a városi polgárság segédkezését igénybe nem vette; említette-e ön az ősz és tél folytán bár egy árva szőcskával a városi munkatehetetlen szegények helyzetét? pedig hát minden képviseleti ülésben jelen volt; tett-e ön bár egy betűből álló jelentést a koldusügy miben állásáról? vagy általán a közrendészet köréből tud-e egy bármily piczike jelentésre hivatkozni?

Lám az a belső bíró az egész télen keresztül aludt, nem lógatta önt, hogy a szegények sorsát szívére

*) Ezen rovat alatt megjelentekért, egyedül a sajtóhatóság-gal szemben vállal felelősséget a Szerk.

**) Mult számunkból térszűke miatt maradt ki. Szerk.

